

Wandelen door Boswachterij Westerschouwen

Duin na duin en dan eindelijk... de zee!

Boswachterij Westerschouwen zit vol pittige klimmetjes en mooie uitzichten. Op de achtergrond ruisen de golven. Die hoor je alleen in de winter, als de kolonie van duizenden meeuwen niet thuis is. Dan deel je de duinen alleen met honderden herten. Het startpunt is Burgh-Haamstede, een gezellig badplaatsje ondanks een slot vol spoken.

Start: Burgh-Haamstede, Noordstraat, bij supermarkt Spar. Alternatief: P Het Groene Duin, Bosweg/A. v.d. Weijdeweg, Westerschouwen. Vlakbij ingang P vind je kp93. Volg route vanaf K.

Lijn/cirkel: Rondwandeling.

Afstand: 19,5 km. Tijdens broedseizoen (Meeuwenduinen, 15/3-15/7) 13,5 km. Steek bij kp60 door naar kp50 en vervolg de hoofdroute.

Navigatie: Routebeschrijving, via wandelnetwerk Zeeland (gele pijlen/voetafdruk op groene schildjes). In de Meeuwenduinen valt dit samen met Boswachterspad (groene pijl op rode ondergrond).

Horeca: Centrum Burgh-Haamstede; Pannekoekenmolen De Graanhalm (pannekoekenmolen.nl); in Westerschouwen bij kp91 De Zeeuwse Gasthut (zeeuwsegasten.nl).

Accommodatie: Grand Hotel Ter Duin. Op loopafstand van de route. Comfortabele kamers, royaal (wandelaars)ontbijt. Hogeweg 55, 4328 PB Burgh-Haamstede, www.sheetz.nl/grandhotelterduin/

OV: Dichtstbijzijnde bushalte is in de Noordstraat waar de route begint.

P: Achter de Spar (Kriekemeet, gratis) of P Het Groene Duin, Bosweg/A. v.d. Weijdeweg, Westerschouwen (tussen 1/4 - 31/10 betaald parkeren).

Tips: Natuurgebied de Meeuwenduinen is afgesloten van 15 maart-15 juli, volg dan het beschreven alternatief. Neem voldoende drinken mee, onderweg in de natuurgebieden is geen horeca. Ook het slottraject van ruim 2 km (kp91-kp45) bestaat uit zand. Je kunt dit pittige traject opsplitsen door de route bij kp93/P Het Groene Duin te beginnen.

Raadpleeg vooraf de getijdentabel, zodat je bij eb (hard zand) over het strand loopt.

ROUTEBSCHRIJVING

A t/m Z verwijst naar het punt op de route waar je je bevindt. Zie hiervoor de ANWB-wandelgids.

[1] t/m [100] verwijst naar een 'weetje' onderaan de routebeschrijving.

LA = linksaf; RA = rechtsaf; RD = rechtdoor; ri = richting; kp = knooppunt

A/START = Met rug naar hoofdingang Spar: sla LA, Noordstraat, overzijde. Wandel richting centrum Burgh-Haamstede. Circa 20 m voorbij ingang Slot Haamstede vind je kp47.

Zit je goed? | Burgh-Haamstede bestaat uit twee dorpen, Burgh en Haamstede. Het is een populaire badplaats en toch heeft Burgh-Haamstede niets schreeuwerigs. Rond het plein vind je gezellige terrassen en knusse cafés. Zit je op de goede plek, dan vang je misschien een glimp op van het sp(r)ookjesachtige Slot Haamstede.

Spookslot Haamstede | Het 13e-eeuwse Slot Haamstede heeft alles wat je van een kasteel mag verwachten: een ridderzaal, een grote schouw, dikke muren, ruitjesramen, een donjon. En een kasteelspook. De beruchtste bewoner was Witte van Haamstede, bastaardzoon van graaf Floris V. Witte stierf jong, maar zijn geest waart nog altijd rond, inmiddels meer dan zeven eeuwen lang. De kasteelheer kijkt nergens meer van op. Piepende deuren, vallende schilderijen, een raam dat 's ochtends wagenwijd open staat. 'Het hoort erbij als je een spook in huis hebt', is zijn commentaar. Het kasteel is alleen toegankelijk tijdens monumentendagen en excursies.

Bij kp47 RA ri kp42, langs groen hek om slot heen. Volg gele pijlen wandelnetwerk, via de Burghseweg.

B = Bij kp42 LA ri kp43. Kies pad rechts langs molen. Via bruggetje, over parkeerplaats en langs allerlei fancy (fiets)molens.

Pannekoekenmolen De Graanhalm | In de Pannekoekenmolen werd op 15 mei 1978 de eerste pannekoek gebakken. Nog steeds worden de pannenkoeken (nu met tussen-n) traditioneel bereid. In de molenwinkel kun je jam, likeuren, kaasjes uit de streek en frisse Westhoekbieren kopen. Het volkorenmeel, Zeeuwse Vlegeltarwe, maalt de molenaar zelf. Deze Karolingische ringwalburg moest bewoners beschermen tegen aanvallen van de Vikingen. Hij is genoemd naar Karel de Grote, die rond 800 over grote delen van Europa heerste. De originele burg was omringd door een 50 meter brede gracht met vier ophaalbruggen.

Klinkerpad wordt asfaltweg. Eind asfaltweg LA, klinkerweg (bordje ontbreekt) en na 100 m RA, vlonderpad naar burgwal.

Karolingische burgwal | Deze Karolingische ringwalburg moest bewoners beschermen tegen aanvallen van de Vikingen. Hij is genoemd naar Karel de Grote, die rond 800 over grote delen van Europa heerste. De originele burg was omringd door een vijftig meter brede gracht met vier ophaalbruggen.

Einde pad RA ri kp44. Negeer verderop pijl naar schuin rechts. Ga RD, steek verderop klinkerweg over en RD Duinwegje in.

Noorse geschenkwoningen | Tromsø, Hammerfest, Stavanger, Oslo, Bergen. De vijf woningen aan het Duinwegje (nrs. 7 t/m 15) werden ontworpen voor de wederopbouw van Noorwegen na de Tweede Wereldoorlog. Maar omdat ze niet aan de eisen van het Noorse poolklimaat voldeden, heeft Noorwegen ze na de watersnoodramp van 1953 aan Zeeland geschonken. In totaal igng het om 363 geschenkwoningen, waarvan vijf voor Burgh-Haamstede.

Einde Duinwegje bij kp44 RA ri kp41, voetpad. Op splitsing LA ri 'uitzichtpunt'. Volg pad RD, je komt uit bij kp41.

C = Bij kp41 LA ri kp45, via trap de Pasenhill op. Op top staat bunker. Daal af aan rechterzijde bunker (kies pad voorbij routebordje), steil. Onderaan sla LA, langs linkerrand zandvlakte.

Rollebollen vanaf de Pasenhill | Je bent jong, wild, slaat je armen om elkaar heen en rolt van het duin af. Zo werd op Westerschouwen vroeger wel Pasen gevierd. Vooraf aan het rollebollen at je gekookte eieren, snoep en schrôôsels (platte dunne kruidkoeken). In de aanloop naar de Tweede Wereldoorlog kreeg Pasenhill een andere functie. Er werd een bunker op gebouwd als onderdeel van de Atlantikwall.

Volg pijlen door zandvlakte. Verderop hek door, via ingang Moolweg Zeepeduinen in. Volg alsmaar dit zandpad, via witrood markering. Zandpad wordt graspad, volg nu weer de gele pijlen.

Zeepeduinen | Een klaphek door en je stapt de fraaie Zeepeduinen binnen. Er staan wat schuchtere shetlandpony's die de konijnen helpen het land open te grazen. Sinds er enkele jaren terug duizenden struiken Amerikaanse vogelkers (woekerende exoot) werden geroid en duinvalleien afgeplagd, stuift het zand weer. En zo hoort het. Het gaat zandberg op, zandberg af in de Zeepeduinen met voor de variatie enkele vlakke grasvalleitjes.

D = Bij bordje 'Uitgang Zandstraat' RA. Na ruim 200 m bij paal met keuzepunt kp45/61: sla RA ri kp61, breed zandpad. Na ca 1,5 km via hek natuurgebied Slot Haamstede uit en Boswachterij Westerschouwen in. 100 m verderop, bij kp61 RA ri kp60, langs pompstation Evides (met watertap). Beton wordt klinkerpad, stijgt naar een uitzichttoren met kp60.

E = Bij kp60, keuze:

> voor verkorte route (broedperiode): sla LA ri kp50. Volg groene schildjes met gele pijlen. Op driesprong RD. Pad komt uit bij ven met kp50. Vervolg tekst bij G.

> voor hoofdroute door Meeuwenduinen (pittig en prachtig traject van 2,2 km op en neer over zandpaden): sla RA ri kp21. Na 450 m passeer je een picknickbank. Na weer 300 m sla RA, via hek natuurgebied Meeuwenduinen in. Markering: groene pijl op rode ondergrond. Blijf op de gemarkeerde paden.

Oorverdovend gekrijs | De Meeuwenduinen zijn nog een tandje pittiger dan de Zeepeduinen. Maar mooi! Ze bestaan uit jonge 'blote' duinen, vlakten met mossen en duingraslandjes. Er groeit stekelige zeedistel, zeeraket en duindoorn. De meest aanwezige bewoners, letterlijk en figuurlijk, zijn de meeuwen: zo'n 5000 paar kleine mantelmeeuwen en 1500 paar zilvermeeuwen. Het bewaken van de jongen geeft een oorverdovend gekrijs. In de winter trekken de meeuwen weg en deel je de duinen alleen met 'wat' herten. De beschutte valleien zijn een populaire *hangout* voor honderden reeën en damherten.

Na 2,2 km verlaat duingebied via hek. Bij kp21 RD ri kp90/strand. Rechts ligt Nieuw-Haamstede met de opvallende vuurtoren.

F = Op strand LA, bordje Meeuwenduinwandeling ('Groene Route vervolgen').

Mmmmm, krujebrôôd ... | Krentenbrood met zeeslakjes erop, wie éét dat? Krujebrôôd heet de delicatessse en de Zeeuwen zijn er dol op. Bij laag water worden de zeeslakjes geraapt, dan vierentwintig uur in zout water gezet, afgespoeld, in ruim water gekookt en gegeten. Een specialiteit bij Pasen. Op de zandplaten die bij eb droogvallen warmen 's zomers zeehonden zich op.

Na ruim 1,5 km (= na 5e palenrij/zeewering) verlaat het strand, langs infobord ('Domeinen 4'). Volg handwijzer 'Groene Route vervolgen'. Steek RD duintje over. Na ca 750 m op kruising van paden met links houten huis: ga RD ri excursieschuur, langs vijver.

Scandinavisch tintje | De Boompjesput is een drinkwater-infiltratievijver. Water uit het Haringvliet wordt naar dit laaggelegen bosgedeelte gepompt. De vennen, rietkragen, malsgroene hoge dennen en het boswachtershutje geven de plek een bijna Scandinavisch tintje.

G = Je komt op een splitsing met kp50. Ga RD ri kp90, breed zandpad langs schuilhut Boompjesput.

Niet verdwalen | Diepe bosdalen vol hoge dennen dempen het geluid en remmen de wind. Sommige dennen zijn bijna honderd jaar oud. Er zitten grillige exemplaren bij, met geschoren kronen. De zoute zeewind is de schuldige. Op rustige plekken in het bos liggen vaak grote groepen damherten te rusten. Niet verdwalen in de wirwar aan paadjes! Vold de groene bordjes met gele opdruk (pijl/voetstap), tenzij in de tekst anders is vermeld.

Pad kruist klinkerpad, daalt en slaat op zandvlakte RA. Op betonnen fietspad RA en na 40 m schuin links, bospad parallel aan fietspad (pijl). Pad buigt af naar links en stijgt flink. Bovenop LA (pijl ontbreekt), verderop volg weer geel-groen netwerkmarkering Boswachterspad. Je komt uit bij kp90.

H = Bij kp90 RD ri kp91. 100 m na kp90 scherp RA, graspad. Volg gele pijlen. 10 m na kruisen ruiterpad op splitsing RA (bij paal met allerlei markering, behalve die van het netwerk). Verderop LA en volg weer de gele pijlen. Na twee pittige klims kom je uit bij betonnen (fiets)pad.

I = Fietspad RD oversteken. Na 300 m buig mee rechtsaf met hoofdpad, zijpaden negeren. Op klinkerweg LA, langs Juttershut (voormalige bunker) annex vleermuizenhotel annex strandvondstenopslag (open april-november). Je komt uit bij kp91 met fietscafé De Zeeuwse Gasthut en excursieshuur Staatsbosbeheer.

J = Bij kp91 LA ri kp93. Na 1,2 km, bij bordje Staatsbosbeheer (tekst: LA 'Route vervolgen'): ga RD. Je komt bij parkeerplaats Het Groene Duin. Einde pad langs parkeerplaats: RA klinkerweg en je komt na 40 m bij kp93.

K = Bij kp93 kies ri kp45, voetpad. Bij kp45 RD ri kp44. Bij kp44 RA ri kp43 via Duinwegje.

[NB Bij P het Groene Duin begonnen? Dan kun je bij kp44 ervoor kiezen het centrum van Burgh-Haamstede over te slaan. Kies dan bij kp44 ri kp41 en vervolg routebeschrijving bij C.]

Vervolg hoofdroute: Einde Duinwegje LA, Kerkstraat in en links aanhouden (van netwerk af), Burghseweg. Bij kp42 (ingang molen) RD ri kp47. Loop Burghseweg helemaal uit en sla vóór kerk LA. Bij kp47 RD ri kp46. Wandel via de Noordstraat terug naar de startplaats. EINDE

Routes en teksten: Nanda Raaphorst, www.nandaraaphorst.nl. De nummers in de track geven de kilometers aan. De letters uit de routebeschrijving ontbreken in de track. Zie hiervoor het kaartje in genoemde ANWB-gids.